

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative (incriminarea desfășurării curselor ilegale)

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de Lege pentru modificarea unor acte legislative (incriminarea desfășurării curselor ilegale) care constă în modificarea Codului penal nr. 985/2002 și Codului Contravențional nr. 218/2008 este elaborat de Ministerul Justiției.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Prin curse ilegale se înțelege de obicei o formă nesancționată și ilegală de curse auto care au loc pe drumurile publice. Cursele auto ilegale sunt la fel de vechi ca și automobilele în sine.

Cursele ilegale sunt asociate nu numai cu siguranța rutieră și a traficului, dar și cu riscul de a provoca vătămări grave ale integrității corporale sau chiar decesul persoanei. Acesta este de asemenea legat de comportamentul antisocial, daune aduse proprietății și asociat cu consumul de alcool și substanțe narcotice.

Prin urmare este de responsabilitatea statului să întreprindă măsuri pentru a aborda problema curselor stradale ilegale și a comportamentului asociat cu acestea.

În ultima perioadă de timp se atestă o creștere accentuată a popularității curselor stradale atât la nivelul statelor europene cât și la nivel național.

La nivel european în majoritatea statelor comunitare cursele stradale sunt interzise.

Portugalia la art. 291 alin. (2) din Codul penal incriminează desfășurarea curselor stradale ilegale.

Germania, de asemenea reglementează penal desfășurarea curselor ilegale, astfel că prin cursele interzise de mașini se înțelege participarea persoanei care, în traficul rutier aranjează sau organizează o cursă interzisă de mașini, participă la o cursă interzisă de mașini sau în calitate de conducător auto, se deplasează cu viteză neadaptată condițiilor de trafic și în mod flagrant neregulamentar în scopul de a atinge o viteză cât mai mare se pedepsește cu închisoarea. Pedepsa penală pentru infracțiunea în cauză se regăsește la art. 315 din Codul penal German.

Ungaria de asemenea stabilește răspunderea penală pentru conducerea periculoasă a unui vehicul, astfel că la art. 234 alin. (1) din Codul penal al Ungariei, fapta persoanei care provoacă o amenințare directă la viața sau integritatea fizică a uneia sau mai multor persoane prin încălcarea regulilor de circulație pe un drum public sau pe un drum privat accesibil publicului constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de

până la trei ani.

În *Marea Britanie* în Legea traficului rutier (Road Traffic Act 1988) la art. 12 se stabilește survenirea răspunderii persoanei care organizează sau participă la cursele stradale ilegale ce presupun întreceri la viteză a mijloacelor de transport.

România la art. 339 alin. (2) stabilește răspunderea penală pentru participarea conducătorului de vehicul la întrecerile neautorizate pe drumurile publice.

În acest sens se propune completarea *Codului penal* cu art. 264² care va incrimina desfășurarea curselor ilegale.

Canada și Statele Unite ale Americii de asemenea au stabilit răspunderea penală pentru organizarea sau participarea la cursele stradale ilegale.

În cadrul unui studiu efectuat în Statele Unite ale Americii începând cu 2000 până în 2018, doar în Los Angeles 179 de persoane și-au pierdut viața în cadrul desfășurării curselor ilegale. În acest sens, mai puțin de jumătate din numărul total de decese, mai exact 47% au fost conducătorii mijloacelor de transport implicate în acțiunile ilegale. Majoritatea deceselor revenind pasagerilor, altor participanți la trafic sau pur și simplu pietonilor care se aflau prin preajmă.

Prin urmare este de responsabilitatea statului să întreprindă măsuri pentru a aborda problema curselor stradale ilegale și a comportamentului asociat cu acestea.

3. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Prezentul proiect de lege propune completarea *Codului penal* cu art. 264² care se referă la incriminarea desfășurării curselor ilegale.

Alin. (1) art. 264² prevede răspunderea penală pentru participarea conducătorului mijlocului de transport la întreceri, concursuri sau antrenamente neautorizate pe drumurile publice.

Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 264² din *Codul penal* îl formează relațiile sociale cu privire la siguranța traficului rutier.

Conform art. 2 al *Legii nr. 131/2007 privind siguranța traficului rutier*, prin siguranța traficului rutier se înțelege starea de lucruri în traficul rutier ce reflectă gradul de protecție a participanților la trafic împotriva accidentelor și a consecințelor acestora.

Datorită specificului său, prezenta componentă de infracțiune nu are **obiect material**, pentru că se atentează la un obiect abstract și anume la siguranța traficului rutier. Componenta de infracțiune în discuție nu are nici **victimă**.

Cât privește mijlocul de transport, acesta nu poate să prezinte obiectul material al infracțiunii examinate. El poate să prezinte exclusiv mijlocul de săvârșire a infracțiunii prevăzute la art. 264² din *Codul penal*, în redacția propusă de prezentul proiect.

Latura obiectivă a infracțiunii analizate constă în fapta prejudiciabilă care constă în acțiunea de încălcare a regulilor de securitate a circulației rutiere. În acest sens,

Regulamentul circulației rutiere aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 357/2009* stabilește expres la pct. 6 interdicția de desfășurare a concursurilor, antrenamentelor sau curselor cu vehicule pe drumurile publice, cu excepția celor autorizate de administratorul drumului respectiv și avizate de poliție. Organizatorii sunt obligați să întreprindă toate măsurile necesare pentru desfășurarea în siguranță a acestora, precum și pentru protecția celorlalți participanți la trafic.

În context, prin *întreceri* se înțelege acțiunea de a se întrece și rezultatul ei, demonstrarea forței în vederea stabilirii întâietății la un concurs sau competiție.

Prin *concurs*, urmează a se califica acțiunile sportive desfășurate care se termină întotdeauna cu un clasament și cu acordarea de premii celor mai buni dintre participanți.

Antrenamentele presupun procesul de instruire sistematică în scopul obținerii unor performanțe sportive.

Menționăm că, principala caracteristică a laturii obiective a respectivei componente de infracțiune constă în caracterul ilegal al participării la astfel de curse, or atribuirea legalității se face doar prin autorizarea organului administrației publice cu avizarea obligatorie a organului de poliție.

Într-o altă ordine de idei, menționăm că infracțiunea prevăzută la alin. (1) art. 264² din *Codul penal* în redacția propusă este o infracțiune formală, ce se consumă din momentul participării conducătorului mijlocului de transport la concursuri, întreceri și antrenamente neautorizate pe drumurile publice.

Un semn al laturii obiective a infracțiunii îl reprezintă mijlocul de săvârșire a infracțiunii. După cum am menționat *supra*, acesta îl reprezintă *mijlocul de transport*. Conform art. 132 din *Codul penal* prin „*mijloc de transport*” se înțelege toate tipurile de automobile, tractoare și alte tipuri de mașini autopropulsate, tramvaiele și troleibuzele, precum și motocicletele și alte mijloace de transport mecanice.

Potrivit pct. 7 din *Regulamentul circulației rutiere*, prin „*drum public*” se înțelege orice cale de comunicație terestră, inclusiv construcțiile artificiale și drumurile rudimentare, deschisă pentru circulația vehiculelor și a pietonilor, administrată de un organ abilitat, precum și drumurile de acces pe teritoriile adiacente care nu se află în imediata apropiere a drumului.

Totodată, dacă locul de săvârșire a faptei nu este deschis pentru circulația vehiculelor și a pietonilor, nici nu este administrat de un organ abilitat în calitate de drum public sau de teritoriu adiacent acestuia, nu vom putea vorbi despre o încălcare a regulilor de desfășurare a concursurilor, întrecerilor și antrenamentelor cu mijloace de transport.

Latura subiectivă a infracțiunii de la art. 264² alin. (1) din *Codul penal* se

caracterizează prin **intenție** față de fapta prejudiciabilă.

În altă ordine de idei, motivul infracțiunii specificate la art. 264² alin. (1) din *Codul penal* se exprimă, în special prin superficialitatea manifestată de făptuitor în raport cu respectarea în ansamblu a regulilor de securitate a circulației rutiere.

Subiectul acestei infracțiuni este persoana fizică care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani. În afară de aceasta subiectul trebuie să aibă calitatea specială de persoană care conduce mijlocul de transport.

Conducerea mijlocului de transport este acea operațiune prin care o persoană pune în mișcare mijlocul de transport și îl dirijează potrivit scopurilor urmărite de ea. Acest lucru presupune deplasarea mijlocului de transport.

Este suficient ca făptuitorul să conducă *de facto* un mijloc de transport, chiar dacă această calitate nu se sprijină pe o recunoaștere oficială.

Lipsa permisului de conducere nu poate servi ca temei pentru liberarea făptuitorului de răspundere penală, nu contează nici faptul dacă conducătorul mijlocului de transport este sau nu proprietarul acestuia.

În acest sens, în circumstanțele enunțate mai sus, aplicarea art. 264² alin. (1) din *Codul penal* nu exclude aplicarea art. 232 alin. (1) din *Codul contravențional* (Conducerea vehiculului de către o persoană care nu are asupra sa permis de conducere).

Sub un alt aspect, răspunderea penală se agravează dacă infracțiunea specificată la alin. (1) art. 264² din *Codul penal* este săvârșită în stare de ebrietate, întrucât se va reține existența unui concurs ideal de infracțiuni cu art. 264¹ alin. (1) din același cod.

Potrivit art. 33 alin. (4) din *Codul penal*, *concurs ideal* există atunci când persoana săvârșește o acțiune (inacțiune) care întrunește elemente a mai multor infracțiuni.

În acest sens, în cazul concursului ideal infracțiunile sunt rezultatul unei singure acțiuni sau inacțiuni.

În cazul concursului ideal de infracțiuni pluralitatea de infracțiuni este generată de săvârșirea unei singure acțiuni sau inacțiuni, legea punând în evidență astfel modul particular de săvârșire față de concursul real de infracțiuni.

Noțiunea de stare de ebrietate se regăsește la art. 134¹² alin. (1) din *Codul penal* și anume starea de dereglare psihofuncțională a organismului survenită în urma consumului de alcool, droguri și/sau alte substanțe cu efecte similare.

În aceste condiții trebuie luată în considerare gradul de ebrietate la individualizarea pedepsei, anume gradul de ebrietate și nu însăși ebrietatea.

Aplicarea prevederii de la alin. (1) art. 264¹ din *Codul penal* exclude referirea la lit. j) alin. (1) art. 77 din *Codul penal* (aplicarea circumstanțelor agravante în cazul în care infracțiunea a fost săvârșită de o persoană în stare de ebrietate).

În condițiile survenirii urmărilor prejudiciabile în contextul săvârșirii art. 264² alin. (2) din *Codul penal* (în redacția propusă de prezentul proiect) cum ar fi vătămarea medie sau gravă a integrității corporale sau a sănătății, survenirea decesului unei persoane, a două sau mai multe persoane va exista un concurs ideal de infracțiuni cu art. 264 alin. (1), (3)-(6) art. 264 din *Codul penal*.

Menționăm că, acestea trebuie să se afle într-o legătură cauzală cu fapta de la alin. (1) art. 264² din *Codul penal*, adică cu participarea conducătorului mijlocului de transport la întreceri, antrenamente și concursuri neautorizate pe drumurile publice. Raționamentul existenței concursului ideal de infracțiuni în contextul săvârșirii infracțiunilor de la articolele 264² alin. (1) (în redacția propusă de prezentul proiect de lege) și 264 alin. (3)-(6) din *Codul penal* rezidă în principiu în faptul că participarea la întreceri, concursuri și antrenamente neautorizate pe drumurile publice de către conducătorul mijlocului de transport reprezintă în esență încălcarea regulilor de securitate a circulației dau de exploatare a mijloacelor de transport conform pct. 6 din *Regulamentul circulației rutiere*.

Totoată, noua componență de infracțiune cu care se propune a fi completat *Codul penal* presupune și atragerea la răspundere penală a persoanei care întrunește calitatea de *organizator* a întrecerilor, concursurilor sau antrenamentelor neautorizate pe drumurile publice (art. 264² alin. (2)).

Potrivit art. 42 alin. (3) din *Codul penal*, se consideră *organizator* persoana care a organizat săvârșirea unei infracțiuni sau a dirijat realizarea ei, precum și persoana care a creat un grup criminal organizat sau o organizație criminală ori a dirijat activitatea acestora.

Indicarea expresă în componența de infracțiune a faptului că organizatorul unor concursuri, antrenamente sau întreceri este pasibil de răspundere penală, este justificată de rolul activ pe care îl are statul în curmarea oricăror activități antisociale în legătură cu desfășurarea neautorizată pe drumurile publice a curselor auto.

Latura obiectivă a infracțiunii analizate constă în fapta prejudiciabilă exprimată în acțiunea de organizare a curselor întrecerilor, concursurilor sau antrenamentelor neautorizate pe drumurile publice.

Menționăm că organizarea desfășurării curselor ilegale se manifestă prin faptul că făptuitorul întreprinde eforturile necesare pentru ca persoanele interesate să poată participa la cursele stradale. În esență organizarea presupune inițierea și asigurarea desfășurării concursurilor auto neautorizate. Nu se are în vedere o simplă tolerare a făptuitorului față de acțiunile de la alin. (1) art. 264², dar implicarea persoanei în mod activ, de exemplu prin asigurarea tehnică, determinarea locului de desfășurare a curselor, stabilirea premiilor, selectarea participanților etc.

În esență stabilirea răspunderii penale pentru organizarea curselor ilegale dovedește pericolul social care îl presupun aceste activități ilegale, mai ales în contextul survenirii consecințelor grave pentru sănătatea persoanei și chiar viața acesteia.

Acest fapt nu presupune neatragera la răspundere penală a altor participanți care întrunsc calitatea de instigator sau complice la săvârșirea infracțiunii.

Instigator este persoana care, prin orice metode, determină o altă persoană să săvârșească o infracțiune, iar *complicele* este persoana care a contribuit la săvârșirea infracțiunii prin sfaturi, indicații, prestare de informații, acordare de mijloace sau instrumente ori înlăturare de obstacole, precum și persoana care a promis dinainte că îl va favoriza pe infractor, va tăinui mijloacele sau instrumentele de săvârșire a infracțiunii, urmele acesteia sau obiectele dobândite pe cale criminală ori persoana care a promis din timp că va procura sau va vinde atare obiecte.

Infracțiunea de la art. 264² alin. (2) este o infracțiune formală. Ea se consideră consumată din momentul organizării curselor ilegale.

Latura subiectivă se caracterizează în primul rând prin vinăvăție sub formă de intenție directă. Motivele infracțiunii în cauză sunt variate, însă de cele mai dese ori, se exprimă în interes material.

Subiectul infracțiunii este persoana fizică responsabilă, care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani.

Consecvent se impune abrogarea dispozițiilor **art. 243¹ alin. (2)-(4) din Codul contravențional** în vederea evitării paralelismelor juridice, dar și pentru a nu crea o confuzie la nivelul aplicării normelor.

4. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea prevederilor proiectului nu necesită mijloace financiare suplimentare.

5. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Implementarea prevederilor proiectului nu necesită elaborarea altor acte normative.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul Lege pentru modificarea unor acte legislative (incriminarea desfășurării curselor ilegale) este plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*.

În scopul respectării tuturor procedurilor de creație legislativă stabilite de *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative*, proiectul a fost înregistrat la Cancelaria de Stat cu numărul unic 384/MJ/2020 și supus procedurii de avizare cu toate instituțiile interesate în domeniu.

Proiectul a fost supus avizării cu următoarele instituții: Procuratura Generală, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Finanțelor, Inspectoratul General al Poliției, Curtea Supremă de Justiție, Curtea de Apel Chișinău, Uniunea Avocaților, Institutul de Reforme Penale, Biroul Politici de Reintegrare, dar și Centrul Național Anticorupție pentru expertizare anticorupție.

În procesul de avizare au fost recepționate avize de la Biroul Politici de Reintegrare, Procuratura Generală, Ministerul Finanțelor, Ministerul Afacerilor Interne, Uniunea Avocaților (lipsă de obiecții) a căror obiecții/propuneri au fost incluse în sinteza obiecțiilor și propunerilor aferentă proiectului.

Ministru

Fadei NAGACEVSCHI